

О.Є. ЛАПШИН, д-р техн. наук, професор

О.В. ПИЩИКОВА, Л.О. ЯНОВА, С.І. САХНО, канд. техн. наук, доценти

Криворізький національний університет

ПРОБЛЕМИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я НА РОБОЧОМУ МІСЦІ ТА ВПЛИВ СТРЕСУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕРСОНАЛУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

На сьогоднішній день стрес на робочому місці став предметом підвищеної уваги світової спільноти. У зв'язку з цим охорона праці, крім своєї традиційної сфери використання, стала вміщувати в себе поведінкову медицину, психологію професійного здоров'я та соціального добробуту людей [1]. З позиції охорони праці, стрес трактується як негативне явище та розглядається виключно стосовно виконання професійної діяльності.

Згідно класичного трактування стресу, факторами стресу на робочому місці можуть бути біологічні суб'єкти, обставини середовища, зовнішні стимули або події.

МОП (Міжнародна організація праці) трактує стрес як хворобну фізичну та емоційну реакцію, яка викликана порушенням рівноваги між вимогами, що усвідомлюються та власними ресурсами і здібностями працівників задовольняти цим потребам.

Отже, стрес залежить від організації праці, трудових відносин та механізмів їх взаємодії і виникає у випадку, якщо вимоги до працівника не відповідають або перевищують його можливості, ресурси, потреби або знання та здібності і не задовольняють очікуванням роботодавця.

МОП визначила виробничі фактори, що викликають стрес як психосоціальні ризики.

В умовах реформування системи управління охороною праці (СУОП) в Україні (2019-2020 рр.) і впровадження обов'язкового ризик-орієнтованого підходу в системах охорони праці промислових підприємств, важливим і необхідним є оцінювання психосоціальних ризиків, пов'язаних зі стресами та управління ними на робочих місцях.

«Негативні» умови праці працівників промислових підприємств впливають на розвиток емоційних порушень, проблем з комунікаціями, біохімічні та гормональні розлади у працівників, що створює в свою чергу підвищену небезпеку психічних або фізичних захворювань. Тому вважаємо необхідним включення стресу на робочому місці до числа професійних захворювань.

Якщо ж умови праці позитивно впливають на працюючих і психоемоційний клімат в колективі сприятливий, то такі умови праці підвищують працездатність, мотивацію, задоволеність від праці та зміцнюють здоров'я.

На промислових підприємствах України, в тому числі і на гірничих підприємствах Кривбасу, на даний момент часу взагалі не приділяється уваги профілактиці стресів на робочих місцях.

Вважаємо, що сучасні СУОП повинні включати превентивні заходи протидії стресам на робочих місцях, а також підприємствами повинні проводитися науково-дослідні роботи в галузі психосоціальних ризиків та стресів на робочому місці. Подібні дослідження проводяться в усіх розвинутих країнах світу, таких як Франція, Фінляндія, Японія, США, Швеція, Сінгапур, Великобританія, Іспанія та інш. [1].

Головними напрямками для досліджень факторів стресу на робочих місцях промислових підприємств повинні стати: дослідження виробничого середовища та обладнання (монотонність роботи, повторювана роботи, робота з високим ступенем невизначеності, безглузда робота); навантаження та графік праці (перевантаження або недовантаження, неконтролюючий темп, дедлайн; жорсткий графік роботи, непередбачена тривалість робочого дня, робота довгий час без можливості спілкування); міжособисті відношення (соціальна або фізична ізоляція, погані відносини з керівництвом, міжособисті конфлікти, відсутність соціальної підтримки); кар'єрне зростання (відсутність росту, його невизначеність, недостатнє або надлишкове просування по службі, низька оплата праці, негарантована зайнятість, низька громадська цінність праці); культура виробництва (неадекватна комунікація, відсутність допомоги в рішенні виробничих проблем та розвитку особистості). Отже, промислові підприємства повинні замислитися щодо психічного здоров'я своїх працівників та забезпечити максимально можливий рівень в сфері охорони праці на виробничого середовища.

Список літератури

1. Стресс на рабочем месте: коллективный вызов / брошюра ILO до Всесвітнього дня охорони праці, 2016. – 48 с.